

MAGYAR KÜRIR.

N^r. 52.

Indult Bétsből, Kedden, Június' 30-dikán, 1829.

B é t s.

Itt a' közelébb mult Jun. 26-dikán két Ts. K. Kormányzéki Hirdetés adott ki, mellyeknek értelme ez:

I. Ö Ts. K. Felsege méltóztatott a' Tudományokra ügyelő Fő Udvari Kommissziónak azon végzését kegyelmesen helyben hagyni; hogy ezentúl ide értvén a' most folyó esztendő is, egész Alsó Ausztriának minden Tanító Intézeteiben, Oskoláiban, Augustus és September hónapjai fordítottassanak tanítástól megszűnő hónapokra vagyis vakátzióra; úgy mindazáltal, hogy a' megszűnés ideje semmi esetre két hónapnál tovább ki ne terjesztessék és az Oskolai esztendő ezentúl mindenütt Octóber első napján kezdődjék.

II. A' Tudományokra ügyelő Fő Udvari Kommissziónak Ö Ts. K. Felsege által megerősített végzése szerént, azok, a' kik valamely Tudomány Karban Doktori rangot akarnak nyerni, azon Universzításnál, a' mellyben tanultak szoros megvizsgáltassanak, minekutánna tanulásokról szólló minden bizonyság leveleiket a' Decanusnál letették. Ha pedig a' Candidatus a' szoros megvizsgáltatásban a' Doktori rangra méltónak nem találattik; vissza adatnak ugyan nékie a' tanulásról szólló bizonyság levelei; a' Theologiából, Törvénytudományból és Philosophiából, mellyeknek más tekintetben hasznát veheti; de ugyan akkor,

minden más Universzításoknak tudtokra fog adatni, hogy a' Candidatus a' Doctori rang elnyerésétől örökre ki vagyon zárva, és arra nézve egy Universzításnál se hotsátassék többé próba tételre.

T ö r ö k O r s z á g.

Konstántzinápoly. Jun. 10-dikén. A' Pruszsus Kir. Követ R o y e r Úr Jun. 7-dikén ide érkezvén, személyéhez illő megkülömböztetéssel fogadtatott. — A' Nagy Britanniai és Frantzia Követek G o r d o n Úr és Gróf G u i l l e m i n o t naponként vártnak, kiknek elfogadásokra Kommisszáriusok küldettek a' Dardanelák bejárásához.

A' török hajóssereg első vissza térése óta most már harmadszor evezett ki a' Fekete tengerre, Jun. 7-dikén, és azóta semmit sem lehet róla hallani. Midőn másod ízben kivezett Máj. 26-kán, *) igen kemény tsatája vala egy Orosz briggel (a' Merkurral), a' melly ugyantsak emberül oltalmazta magát a' török Admirális és Vice Admirális hajók ellen, és tsak akkor húzta magát vissza, midőn már nagyon megrongáltatott. — Első kivezésekor egy orosz fregátot fogott el a' Kapitán Basa (Rafáelt), melly

*) E' szerént hibásan volt az Odessai Újságban ezen tsata Dátuma Máj. 22-dikére téve.

azolta török hajós legényekkel és katonákkal megrakva az ellenség ellen fordítottatik.

Azsiából mind eddig nintsenek bizonyos tudósításaink a' had mezejéről. Némmely utazók állítása szerént, a' kik t. i. a' Persiai határszélekről jöttek, Paskevits Generális vissza húzta magát Gumrihoz, minekutánna az elfoglalt Topre Kale, Kars, Diadin és Bajasid várait őrizettel megrakva. — Újabb tudósítások szerént ő Tiflisben van.

Egy másod ízbeli ütközetről beszélnek itt, melly Jun. 1-ső napján történt a' Nagy Vezér serege és Roth Grls között Paravadi-nál és Kosludsi nál: de ennek kimeneteléről a' Porta mélyen hallgat; valamint arról sem adatott ki semmit, a' mi Máj. 17-dikén Paravadi és Devnónál történt.

Minekutánna a' fővárosba mindenfelől elég eleséget és gabonát szállítottak, az itt uralkodott drágaság és szükség egészen megszűnt; 's minthogy a' vetések mindenfelé bő aratással bíztatnak, reményljük, hogy az élet ára még lejjebb fog szállani.

H a d i T u d ó s í t á s o k .

A' Pruszsiai Státus Újság Jun. 23-dikán kiadta toldalékban, szóról szóra lefordítva, Gróf Diebits Vezér Gen. nak az Orosz Tsászárhoz küldött levelét, mellyben ő a' Nagy Vezérrel Jun. 11-dikén tartott ütközetet környülláson leírja. Mi ebből tsak azokat említjük, mellyek a' már erről közlött két rendbeli előadást (l. M. Kurír 51 szám) megvilágosítják vagy a' mellyek ott elő nem fordultak.

A' levél értelme, melly Jun. 12-dikén költ, rövideden ez: „Sietek mély alázatossággal Felségedet megörvendeztetni, egy tökéletes győzödelemnek je-

lentésével, mellyet a' Felséged dicső hadi seregei Jun. 11-dikén, nem meszsze Kulevtsa falutól Sumla szomszédságában vettek a' Nagy Vezéren.“

Olly szándékkal indultam ki a' Szilisztriai táborból Gróf Pahlen Sereg osztályával, hogy magamat Roth Generálissal egyesítsem, és Paravadi városát, mellyet 10 nap óta a' Nagy Vezér táborakörülkerített, a' megszállás alól felszabadítsam. Hogy pedig ezen kettőstzélomat elérhessem, és e' mellett, ha lehet, a' Nagy Vezért ütközet elfogadására is kényszerítsem, arra határoztam magamat, hogy minden kitelhető gyorsasággal az ő öszveköttetésének útját Sumlával elfoglaljam. Ezen feltétellel indultam el Szilisztriától, minekutánna a' vár ostromlásának további folytatását Krassovszky Gen. Lieutenántra bíztam.“

„Meggyözzvén a' tsaknem járhatatlan utak által okoztatott nehézségeket Jun. 10-kén egyesítettem magamat Roth Grlssal, 's egy éjtszaka mindazokat a' szoros utakat 's általjárásokat elfoglaltam, a' mellyeken lehetett az ellenség számára Sumlából eleséget és hadi szereket szállítani.“

„Sebes marsainkat olly nagy vigyázással tettük, hogy a' mindenfelé zsákmányolni kiküldetett szaguldozóink miatt, arról az ellenség teljességgel semmit meg nem tudhatott. A' legelső tudósítást e' felől tsak akkor vette az álmélkodó Nagy Vezér, midőn már seregeink a' Madarán keresztül vivő utat is elfoglalták. De még ekkor sem gondolta, hogy az ő táborát veszedelem fenyegetné, hanem úgy vélekedett, hogy talám Roth Grls küldött ki sereg osztályából mintegy 10 ezer embert, mellynek tsak az a' tzelja lehet, hogy a' török tábor háta megett, annak öszve köttetését Sumlával fenyegeesse. Mind e' mellett is, arra határozta magát a' Nagy Vezér, hogy Paravadi ostrom-

lását félbe szakasztván, egész táborát a Kulevtsai szoros útak felé megindítja, 's ezen kevés számúnak vélt szereget semmivé teszi.“

Jun. 9- és 10-dikén előre járó seregeink mintegy 100 foglyokat hoztak minden felől. Ezek mind egy nyomon azt beszéltek, hogy a' Nagy Vezér tábora 40 ezernél számosabb néppel Paravadinál áll, és a' mi itt létünket távolról sem gyanítja. Ez a' kedvező körülállás megengedte nekem, hogy Jun. 11-dikén hajnalban mind azokat az utakat szorosán megvizsgáltattam, a' mellyeken lehetséges lenne a' Nagy Vezérnek magát Sumla felé visszahúzni. Midőn pedig némelly későbbben kezünkre került foglyoktól azt is megértettem, mellyik úton szándékoznék a' Nagy Vezér táborát vissza húzni; 9 óra tájban (Jun. 11-d) 10 batáliót küldöttem 4 svadron lovassággal és 12 ágyúval azon útnak elfoglalására, melly Markovtsából Kopareván megy keresztül Marasba. — Az ellenség elleinte úgy tette mintha a' népe csak 3000 emberből állana; de midőn a' mieink hozzá közelítettek, hirtelen egész erejét kifejtette, melly karrékba állított rendes gyalogságból, jól elrendelt lovasságból állott és számos ágyúkkal volt felkészülve. A' foglyok vallomása szerént ott 22 regiment tanult gyalogság egynehány regiment lovasság és 15 ezer Anatoliai gyalog és lovas nép volt együtt.“

„Felhevülve bátor hadaink abbeli kívánságoktól, hogy az ellenséggel megmérkőzzenek, olly öldöklő véres verekedés támadta, hogy mindjárt az ütközet elején pótló segítséget kellett a' tűzbe küldenem. Ámbár pedig a' mi népünknek vitézi magaviselete csak hamar látatott az ellenség erejét felyül múlni, mégis mind a' két rész sokáig állhatatosan hartzolt, míg végre az ellenség kényszerítettett ollyan helyre vonni magát

viszsa, a' hol az erdő által oltalmaztatott, terítve hagyván holtjaival a' tsata helyet.“

„Négy óráig tartott ez az öldöklő verekedés, a' midőn a' fáradt seregek tüzelni mind a' két részről megszűntek. Én ezen pihenő időt ollyan rendelések tételére fordítottam, mellyeket szükségesnek láttam a' Nagy Vezér tökéletes megveretetésére. A' kifáradt népet nyugodott sereggel váltottam fel; segítséget küldöttem, a' hol arra szükség volt.“

„Mind ezen új rendelések valamint az a' nagy veszteség is, mellyet az ellenség szenvedett, a' Nagy Vezérnek minden bátorságát eltsüggesztette. Hadi tanácsot tartott, (a' mit egy elfogatott Bim-Basitól tudtam meg), mellyben az határozatott meg, hogy táborát Kamorován keresztül Marasba húzza vissza. De még vége sem vala a' tanácskozásnak, midőn a' mi hadaink előnyomulván a' Törököket megtámadták. Ágyúzó brigádinknak mindjárt a' két első lövései több puska poros szekereit meggyújtották az ellenségnek, mellyek felvettétvén láthatóképpen megrémítette az ellenség hadisorait, 's hamar leendő hátrálását előre lehetett gondolni. Az alatt a' mi hadaink sebes lépésekkel mentek az ellenség sorainak: de a' Nagy Vezér nem várta be, hogy megtámadják, hanem, minden fegyvereit egyszer kisüttetvén reánk, egész táborával szaladásban kereste a' szabadulást; 40 ágyúját, minden tár-szekereit 's egész tábori szereit hátra hagyván. Itt 2000 embernél többen ölettek meg közülök és 1500-an elfogattak. — Ez délutáni 4 órakor történt.“

„Egy Bim-Basi, a' ki több főbb tisztekkel együtt fogságunkba esett, ugyan azt állította, a' mit ezen utolsók is, hogy a' Nagy Vezér tábora nem csak tökéletesen meg van verve, hanem azt úgy lehet nézni, mint egészen széllyel oszlott

tábort; minthogy maga is a' Nagy Vezér tsak kevés számú lovassággal alig tuda a' veszedelemből kiszabadúlni. — Reschid Basa (a' Nagy Vezér) jól ki is választotta szabadulására a' szoros útat, melly erdőkön keresztül egy jó német mértföldnyinél tovább tart, és a' mellyet úgy bévongáltatott maga után táboriszekereivel, hogy a' mi gyalogságunknak sok dolgot adott, míg azokat az útból félre hányhatták 's ágyúinknak útat nyithattak.“

„Én ezen alázatos jelentésem elküldése után tüstént indulok seregeimmel Maras felé, reménylven, hogy a' Nagy Vezért tábora maradványival ott valahol feltalálom. — Ezen véres verekedésben, fájdalom! mi sem keveset veszítettünk; mellyről későbben környülállásosan fogom Felségednek tenni jelentésemet, valamint a' magokat személyesen megkülböztetett vitézek felől is. — Éppen most hoznak két elvett zászlót az ellenségtől, mellyeket Felségednek láhaihoz borulva küldök.“

„Utól írás. Ezen szempillantásban veszem a' tudósítást, hogy azon erdőben, a' mellyen keresztül vette az ellenség futását, még 16 ágyúnak jutottak seregeink birtokába.

Az itt következő Orosz hadi tudósítást egy Kurír hozta Bétsbe a' Madarai táborból melly onnan Jun. 14-dikén indult.

„Az alatt, hogy az Orosz Seregek Szilisztria ostromlására a' szükséges készületeket megtették, némelly elfogott és a' fő hadi szállásra hozatott Törökök megvallották, hogy az ellenség Rasgradban (Hasargrad) számos felfegyverkezett népet gyűjt öszve. Ezeknek szelylel üzésére a' Fővezér Grls Báró Kreutz Gen. Lieutenantot küldötte el; a' ki Szilisztriából 12 Svadron lovassággal, 8 batalion gyalogsággal és 12 ágyúval indú-

la meg Május 27-dikén (Rasgrad Sumlától nyugot felé fekszik 6 mértföldnyire, a' Rustsukba vivő úton). Oda érvén a' nevezett Generális a' várost üresen találta, minthogy közelítése megtudódván a' Törökség elfutott. Annyiban mégis szerentsés vala a' Generális, hogy a' Nagy Vezérnek egy Kurírját elfogta, a' ki igen fontos foglatú levéllel küldetett Rustsuk vára Kommandánsához Huszszein Basához. Midőn a' Grls Szilisztriához a' Turkutai úton térne vissza (melly város Rustsuk és Szilisztria között fekszik a' Duna jobb partján), elő találá Huszszain Basának egy seregét, melly 1000 ember lovasságból és kevés gyalogságból állott. Ezt könnyen visszaüzte, minekutánna közölök 250 embert elejtett, 117-tet fogságra ejtett, és sok bagázsijokat elvette.“

„A' Nagy Vezérnek elfogott leveléből kitetszett, hogy ő Paravadyt el fogja venni és azután Bazardtsikon keresztül megy, hogy Szilisztriát az ostrom alól felszabadítsa. Valósággal meg is indult Reschid Basa 40 ezer emberrel Máj. 28-dikán Sumlából Kozludsi felé, a' hol akkor Roth Grls 24 batalion gyalogsággal és 36 svadron lovassággal állott vala. Nem vélvén a' Nagy Vezér, hogy ott ilyen nagy erőre találjon, nem mérészlett Roth Grlst megtámadni, jól lehet nagyobb számú serege vala, mint az Oroszoknak; hanem Jun. 1-ső napján a' Nevtsa völgyének vette útját Paravadi felé; a' hova megérkezvén a' Kerivnai tetőkön ütötte fel táborát. — Itten ágyúzósántzokat hányata és ezen jól megerősített várost egynehány napig erősen ágyúztatá: de a' minek semmi foganatja nem lett. Az őrizetet, melly eleinte tsak hat batalion gyalogságból állott, Kupriannoff Gen. Májor vezérlése alatt, Gen. Roth még két batalionnal szapította. Mind ezek értésére estvén Diebits Fő

vezérnek, azonnal elhatározta magát, hogy a' Nagy Vezért ütközetre fogja kényszeríteni. Illy szándékkal indula meg Szilisztria alól 24 batalionnal és 24 svadronnal; ott hagyván Krassovszky Grslt a' vár ostromlásának 27 batalionnal, 8 svadronnal és 3 Kozák regementtel. " Ittkövetkezik mind azoknak előadása, a' mitket már feljebb Gróf Diebits leveléből, mellyet az Orosz Tsászárhoz küldött világosan kiírtunk; 's arra nézve azokat újra itt leírni feleslegvalónak tartjuk. — Még tsak ezeket jegyezzük ki ezen újabb tudósításból, a' mi az eddig mondottakban elő nem fordult. — A' Törökök az elvesztett 40 ágyún 3 mozsár ágyún és minden tábori szereiken 's társzekereiken kívül 5000 embert hagytak halva a' tsata-mezőn. Az Orosz seregnek is nagy volt a' vesztesége, melly holtakban 1500 emberre és 1000 megsebesítettekre tétetik. Az ellenség azzal akara illy veszedelmes helyheztetésében magán segíteni, hogy Sumlából 1500 lovasság tsapott ki; de a' melly ott kész seregre talált, melly őket haladék nélkül megtámadta és nemtsak vissza üzte, hanem még Smmlaelőtt két sántzaikat is elvette, mellyekből az azokban volt örízetet vagy levágta vagy széllyel kergette. Itt ismét 5 ágyút 12 zászlott nyertek az Oroszok. Az ellenség vesztesége 600 emberre ment, az Oroszoké 100 emberre holtakba és megsebesítettekben.

O r o s z O r s z á g.

Tiflis, Máj. 20-kán. Persiai Hertzeg Chosreff-Mirza, Abbás-Mirzának kissebbik fija, (a' ki a' Persiai Udvarból, a' Teherani történetnek, mellynek az Orosz Követség áldozatja lett, elbeszéléseire és mentésére küldetik) Máj. 19-kén ide érkezett. A' város kapujánál egy Osztály Orosz katonaság fogadta a'

Hertzeget, és Ő Exczájának Eriváni Gróf Paskevitsnek szállására késerte, a' hol a' már az előtt idejött Persiai Mirzák, Massud, és Salek, reá várakoztak. A' Hertzegnek kísérője Nisam volt, a' ki az Atyja (Abbas-Mirza) General-Stábjának Emirje (Feje). A' Fő Vezér annakutánna elvitte tulajdon kotsijába a' Persa Hertzeget, a' számára készített Szállásra, és minekutánna ott véle ebédelt, házához visszatért.

L e n g y e l O r s z á g.

Varsó Jun. 18-kán. Ő Fge a' Tsászár a' f. H. 16-kán délutáni 4 órakor szerentsésen ide érkezett. Másnap a' Veimari Nagy Hertzeg és Nagy Hertzegné is eljöttek. — Holnap az Orosz és Lengyel gyalog Seregek a' Város mellett lévő tábor-helyre kimennek, a' hol holnapután a' Lengyel Királyság vissza állítatásának évi innepére nagy Paradé fog tartatni.

A' Tsászár, megkoronáztatása napján (Máj. 24-kén) 43 halálra ítéltettek megkegyelmezett, és azonkívül egy közönséges Kegyelem-Végzésben minden raboknak az egész Országban (bizonyos kivételekkel) a' büntetést elengedte.

S z a r d i n i a i K i r á l y s á g.

A' Carignani Hertzeg, béútván Szárdiniát, Máj. 24-kén Cagliari-ba megtért, és minekutánna ott egy hétig mulatott, Junius elején hajóra ült, hogy a' szárazra vissza jöne. Jun. 7-kén a' Hertzeg Genuánál kiszállott és onnan késedelmezés nélkül Turin felé elindult. — A' Hertzeg, Szardiniai útjában, a' Király parantsolatjához képest, mindenütt nagy pompával és tisztelet mutatással fogadtatott; és nyájas leereszke-

dése által Nevét a' népnél kedves emlé-
kezetben hagyta.

Éjszaki - Ámerikai egyesült Státusok.

Washingtonban Aprilis utólján a' Status Titoknok bévezette az egész Diplomatikai Kart az új Elölülőhöz. Ez előtt e' nem volt szokásban; mivel a' feljebb időkbeli Elölülők mind olyanok voltak, a' kik hivatalos egybeköttetések-nél fogva a' Követeket személy szerént esmerték; de Gen. Jackson, eddig hivatalban soha nem lévén, őket nem esmerhette. Ezen bévezetés alkalmatosságával midőn a' Status Titoknok a' Követ Úrakat egyenként bé mutatná, az Elölülő mindeniknek kezét nyújtván valami szépet mondott, és midőn mindnyájan együtt volnának, hozzájuk egy rövid beszédet tartott, mellyet a' következő szókkal rekesztett bé: „Mevagyok róla győződve, hogy Hazámnak javát a' mozdítja elő, ha az eddig való békesség minden Nemzetekkel ennekutánna is megmarad, tudniillik a' míg azt az Amériki Nemzet betsülete és a' költsönös jussokon épült Kereskedési Szövetségek engedik. A' hol egyenetlenségek vagy most, vagy jövendőben forognak fel, óhajtom, hogy azok amaz egyenes nyiltsággal igazíttassanak el, melly nékem természetem, és az Amériki Nemzetnek Characteré“ Midőn beszédjét végezte az Elölülő, meghajtotta magát a' jelen lévőknek, és eltávozott.

Nagy Britannia.

London, Jun. 17 kén. A' Parlamentben, melly rövid nap alatt eloszlik, alkalmasint semmi fontos tárgy többé elő nem fordul. A' Keleti dolgokat illető politikát senki elő nem hozta, és Mackintosh Úr a' ki a' Portugalliai

dolgokra nézve (a' mint tudva van) Motiot tett vala, még tsak melleleg valótzélozással sem érintette az Orosz-Török háborút. A' mi annak jele, hogy az Országlószéknek magaviselete helybe hagyattatik, és a' további Diplomatikai munkálkodás, egész bizodalommal reá bízzattatik.

A' Király Jun. 11-kén fényes Bált adott a' St. Jamesi Palotában. A' hivatalosok rendkívül gazdagon öltözve jelentek meg. A' tántz elkezdődésével, a' „Galopade“ nagyon megtetszett. Ezen új, és itt eddig esmeretlen tántzban Hertzeg Eszterházy né, Gróf Clanvilliam, Hertzeg Devonshire és némelly idegen Követ Urak oktatást adtak a' Társaságnak, és annyira kedves lett, hogy azt több ízben eljárának. A' vatso-ra 1 órakor volt, 's a' Bálnak reggeli ötödfél órakor lett vége.

A' Dublini Újságlevelek szerént, a' 10 f. st. adójú Választóknak számbavétele és béírása elkezdődött. A' Tisztviselők, a' kikre a' béírás bízva vagyon, kemény szorossággal veszik a' dolgot, és a' Választóknak száma a' sok ezerekről egy két százra száll-le. A' nép, kivált a' Katholikus lakosság, nagyon zúg ellene. Közönségesen az a' vélekedés, hogy ha tovább is így mégyen a' Választóknak számbavétele, egész Megyék az Aristokratia kezébe esnek. A' Protestans Familiák közzül is számosan elestek a' Választójustól.

Frantzia Ország.

Toulon Jun. 6-ikán. Nemtsak a' Cyclope, Vulkán, Akheron, hanem az Aetna és Vezuv Bombahajók is sietséggel útra készíttetnek. Ezen kívül még más két Bombahajók is parantsolatot vettek a' készülésre, hogy még Jul. 10-kéig ki is indulhassanak.

Nem tudjuk bizonyosan hová mennek. A' Conquerant és Provence Lineahajók, a' Proserpina Fregát, és más kisebb hajók fogják ezen Bombahajókat kísérni, és több mint 3,000 Bombi rakattatik fel ezen hajókra. A' készültek gyors serénységgel tétetnek — és hihetően Algir ellen intéztetnek.

A' Gazette ezt írja Bastiából (Korszika) Máj. 30-káról: „Két Nápolyiak Russi és Galotti, (az egyik földművelő, a' másik Katona-tiszt) a' kik mint az 1828 iki, Salerno körül esett politikai békételenségeknek részesei, törvényesen üldöztetni kezdetek hazájokban, onnan kifutván Korszikában kerestek menedék helyet. A' Nápolyi Országlószék ezt meg értvén, Máj. 23-kán egy Brigget ide küldött és a' szökevényeknek kiadattatását kívánta; 's a' Megye Fő Tisztje őket kiadta. Híjjában kérték a' Fő Tisztet, hogy a' ki adással késék és várjon elébb parantsolatot Párisból; a' két szökevény Máj. 29-kén éjjel a' hajóra vitetett.“

(A' Courrier Francais abban a' várakozásban van, hogy a' Ministerium vissza fogja kívánni a' Nápolyi Országlószéktől ezeket a' Frantzia Ország-hoz való biztokban odafutott szökevényeket, mint a' kiknek vétsége külömben is nem tselekedetben, hanem pusztá Politikai vélekedésben áll).

A' Követek Házának Jun. 11-diki Ülésében, a' közönséges tanításra ügyelő Minister Budgetja következett elő. Itt de l'Epine Úr volt az első beszéllő. „A' legjobb dolognak is — így kezdé szavait — megvan a' maga baja és hibás oldala; ez alól a' tanítás sints kivéve. A' legnagyobb hasznok és legnemesebb gyönyörűségek mellett gyakran keserű és ártalmas gyümöltsöket terem, úgy hogy igazán el lehet mondani, a' mitegy

régi Philosophus a' nyelvről mondott, hogy az legjobb és legroszszabb. Nints jobb az Oktatásnál, a' mennyiben az, a' szívet és az értelmet formálja; de nints utálatosabb nála, a' mennyiben az, háborúságot gerjesztő ostoba tudománnyal tölti el az elmét, és a' régi böltsességnek megútálására vezet. Nints jobb nála, ha vallásos az az: ha olyan, mint illik emberhez, a' kiből erköltsi valóságot akarunk formálni; de nints nála kárhözatosabb, ha tsupán tsak mechanicamegyen, az az: ha olyan a' módja, mint a' millyennel az oktalan állatok tanítatnak.“ Ezen előbeszéd után elkezdte l'Epine Úr mutogatni, melly nagy legyen az Országban a' megromlás, melly veszedelmes legyen a' tanítást a' Papság kezéből ki venni, és melly szükségtelen a' tanítás és az Oskolák kedvéért külön Ministeriumot tartani. — Hasonló értelemben volt Conny Úr, a' ki nagyon fél a' jövendőtől és a' Vallásnak felforgatásától, ha az Oskolák ismét a' Papoknak vezérlése alá nem bocsátatnak. — Vatismenil Úr (a' Minister), és sokan a' bal oldalról feleltek e' két beszéllőnek, még pedig némellyek — Constant Benjamin Úr — igen vastagon és tsípösen. — „Imé egy két fanatikus ember, monda Constant Úr a' többek között, olyan lármát üt, hogy a' Nemzet szinte késértetbe esik — el hinni, hogy az Országban ő kívülötte, még egy másik láthatatlan nép is lakozik, melly néki veszedelmét munkálódja. De — legyen nyugodtan a' Nemzet; az a' lárma, nem egyéb, mint a' setétség fijainak, utolsó hartza, kiket a' Világosságnak és az igazságnak örök kútfeje a' mélység fenekére le fog taszítani.“ — A' Minister Budgetja, minden levonás nélkül, meggyattatott.

Jun. 12-kén a' Belső Minister költségei (105,106,000 Frank öszveséggel)

vétettek fel, de csak az első két pont végeztetett el, a' többinek meghányása vétele Jun. 15-kére halasztatott.

Jun. 13-kán (mint minden Szombaton) a' bényújtott Esedezőlevelek foglalatostkodtatták a' Házat. Kettő volt ezek között nevezetesebb. Az egyik egy Frank nevű Párisi Prokátoré, a' ki törvényt kér hoztatni az eránt, hogy a' Ministerek az Országgyűléstől hozzájuk útasított Esedezőlevelekre egy holnap alatt válaszoljanak. Ezen kérésnek sokan ellené, s csak mellette beszéltek. Constant Úr igen kellemetlen dolognak véli a' Válaszadás idejének kényszerítő kiszabását, de azomban ohajtja, hogy a' Ministerek a' hozzájuk küldött Esedezőleveleknek serényebben utánna lássanak. A' Belső Minister felel, hogy őtet az a' szemrehányás nem érdekli, mert ő minden hozzá útasított Esedezőlevelekről, egy Mutatótáblátskának segedelmével, egy pillantat alatt választ és feleletet adhat. Az Esedezőlevél félretétetett. — A' másik egy Poison nevű Párisi Úré volt, a' ki azt kérte, hogy a' Spanyol Országgi Effectek (Status-Kötelezőlevelek, Költsön levelek) a' Párisi Börzén ne járjanak. — Mellynek világosabb értésére Sappey Úr, a' ki a' Kérőlevelet felolvasta ezt mondta: „VII Ferdinánd, midőn a' Királyi székbe visszaállott, ki nyilatkozta, hogy a' Cortesek által felvett Költsönt nem esmeri el; ámbár az a' Költsön a' legjobb végekre, p.o. adós-

ságfizetésre, Ország-útak és Tsatornák állítására 's a' t. fordított. Ennek a' lett a' következése, hogy 1823-ban VII Ferdinánd midőn pénzt keresne költsön, sem Párisban, sem Londonban nem kapott. Végre egy Párisban lakó Svajtzer-Ház, Gebhard nevű, magára vállalta a' Költsönözést. De az új Költsönleveleket a' Londoni Börzeről vissza küldték: Párisban egy Kir. Rendelés által elfogadtatott, és ez által bizodalmat nyert. Illyen papírospénz 89 milliomig adattatott ki. De Spanyol Ország már 1826-ban bizonyosan pankrotált volna, ha a' Spanyol Finantziának Bízosa Burgos, az említett Papírospénz (úgy nevezett Gebhard-levél) hitelének és betsének fenntartására ki nem hirdettette volna, hogy ama Költsönlevelek örök Rente vé fognak változtatni. Illyen örök Rente ekkoráig szinte 7 milliom bortsáttatott ki (melly summa — minthogy a' Költsön 50 proCentre volt véve — egy, közel 70 milliomnyi Tökét ábrázol); de ezen Operationnak semmi Garantiája nintsen, és senki nem tudja, mennyi illyen Rente fog ezentúl kiadattatni. — Ezen Esedezőlevél kemény kikélesekre adott alkalmatosságot a' Spanyol Finantzia ellen. Laborde Úr azt mondá, hogy az egész Európában csak a' Frantziák azok a' bolondok, a' kik a' Spanyol-Országgi Papírospénzt elveszik. Az Esedezőlevél a' Finantz Ministerhez útasított.

A' jövő Posta napon küldjük az Olvasó Könyvtár 10-dik árkusát, a' hozzá tartozandó borítékkal együtt, hogy így az első félesztendőre küldött Toldalékot külön is be lehessen köttetni. — A' Szőlőfajokról írott Munkátskához, melly még folytattatik, köre metszett külön borítékot fogunk küldeni.

(Vége az Első Félesztendőnek.)

Szerkeztető és Kiadó Marton József, Professor. (Untere Bäcker-Strasse Nro 742.)

Nyomtató Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro. 752.)